

Koninklijke familie verkocht heimelijk erfgoed

Kunstverkoop Oranjes Hadden de Oranjes het recht om belangrijke historische kunstwerken te verkopen of zijn ze nationaal erfgoed?

Door onze redacteur
Arjen Ribbens

DEN HAAG Leden van het Koninklijk Huis hebben onderhands belangrijke historische kunstwerken verkocht aan een buitenlands museum en een Nederlandse privéverzamelaar.

Met beide transacties waren miljoenen euro's gemoeid. De opbrengst is niet naar goede doelen gegaan, zoals bij eerdere kunstverkoop door de Oranjes, tot in 2011. Dat deze nieuwe verkopen, uit 2012 en 2014, nu pas aan het licht komen, komt mede omdat het hof de betrokkenen om geheimhouding heeft verzocht.

Het gaat om een groot, tot voor kort onbekend schilderij van de negentiende-eeuwse Javaanse schilder Raden Saleh, dat in 2013 door de veertien kleinkinderen van prinses Juliana is verkocht aan de National Gallery Singapore.

En om de Atlas Munnicks van Cleeff, een map met 1.200 zeventiende- en achttiende-eeuwse tekeningen van de stad en de provincie Utrecht, die in 2012 door een onbe-

kend lid van het Koninklijk Huis is overgedaan aan zakenman John Fentener van Vlissingen.

De kunstwerken zijn niet eerst aan Nederlandse musea te koop aangeboden. Vooraanstaande kunsthistorici en musea vinden het kwalijk dat daardoor belangrijk nationaal erfgoed geen publiek bezit is geworden.

Van het schilderij van Raden Saleh uit 1849 wordt bovendien betwijfeld of het wel privébezit was. De kunstenaar heeft vijftig jaar lang een bij koninklijk besluit goedgekeurde staatstoelage ontvangen, een bovenmodaal salaris waar geen verplichtingen tegenover stonden. Uit dankbaarheid over die protectie deed hij zijn beschermheren, de vorsten Willem I, II en III, zeker dertien schilderijen, waaronder *Boschbrand*, cadeau.

Het schilderij werd in 2006 bovendien gevonden in een depot van het Instituut Collectie Nederland, dat de collectie van de Staat der Nederlanden beheert. Volgens de Rijksvoorlichtingsdienst liggen daar vaker paleisgoederen opgeslagen. Na de herontdekking is het werk overgebracht

naar een depot van de koninklijke verzamelingen.

De RVD kwalificeert de stukken als privé-eigendom van de Oranjes. De dienst laat weten dat het „de erven van wijlen prinses Juliana in algemene zin vrij staat kunstvoorwerpen te vervreemden naar het buitenland”.

Het al honderd jaar vergeten schilderij *Boschbrand* van Raden Saleh, een spectaculair natuurtafereel dat bijna zo groot is als de *Nachtwacht* werd in 2006, na archiefonderzoek van de Franse kunsthistoricus Marie-Odette Scalliet, aangetroffen in een depot in Rijswijk, opgerold en dubbelgevouwen en in deplorabele toestand. Scalliet is „zeer teleurgesteld” dat haar advies om het doek in een Nederlands museum onder te brengen, door het hof is genegeerd.

De Duitse kunsthistoricus Werner Kraus, de biograaf van Raden Saleh, is nog kritischer. Hij zegt: „Een van de rijkste families van Europa heeft het doek veronachtzaamd tot het punt waarop het bijna is verwoest, vervolgens haar best gedaan deze ramp ge-

heim te houden en ook nog eens geprobeerd er miljoenen aan over te houden.”

De Atlas Munnicks van Cleeff is in het verleden op diverse plekken toegeschreven als behorend tot de collectie van de Stichting Historische Verzamelingen van het Huis Oranje-Nassau. Deze mede door koningin Máxima beheerde stichting heeft als doel „het verkrijgen en beheren” van verzamelingen. Volgens de Rijks-

voorlichtingsdienst is de Atlas „nooit ingebracht in deze stichting” en altijd privé-bezit geweest. Op de vraag of genoemde toeschrijvingen vergissingen zijn wil de dienst niet antwoorden. Evenmin wil de RVD zeggen of er nog meer kunstwerken uit de nalatenschap van Juliana zijn verkocht.

[+] **Verkocht door de koning**
pagina 26-29

Advertentie

BELJON

WESTERTERP

recruitment
interim
development

Amsterdam
Eindhoven
Groningen
Heerenveen
Hengelo
Zwolle

wij zijn betrokken

www.beljon.westerterp.nl